

Панайотъ Хитовъ отъ Сливенъ (род. 1830 г.), синъ на богатъ съ овце овчаринъ, храбъръ и опитенъ, а при това и добъръ човѣкъ. Страстѣта на турскитѣ чиновници къмъ грабежи рано го накарали да потърси щастieto си въ Балкана¹⁴. Хайдушкитѣ чети се умножавали. Въ началото на юлий събралитѣ се край Габрово възстаници завзели Шипченския проходъ, но щомъ дошли турски войски откъмъ Дунава, тѣ се разпръснали. Мирѣтъ сключенъ отъ Сърбия (презъ септемврий) съ Портата осуетилъ всички надежди. Много младежи, повечето учители и свещеници, тогава били арестувани въ Търново и въ други мѣста и изпратени на заточение въ Диарбекиръ. Панайотъ съ 12 другари прекаралъ страшна зима въ недостъпнитѣ гори посрѣдъ покрития съ снѣгъ Балканъ, а следъ това (1863 г.), следъ 54-дневенъ пжтъ по балканскитѣ върхове преминалъ въ Сърбия.

Тъкмо презъ време на това движение, на 18 юний 1862 г. се събрала да разгледа осемтѣ точки една смѣсена комисия отъ шестима гърци и шестима българи. Самъ Али паша председателствувалъ едно отъ най-бурнитѣ заседания. Но щомъ се улегнало политическото движение, гръцкото упорство осуетило всички опити за помирение. Поради новия български протестъ патриархъ Йоакимъ, когото и самитѣ гърци упрѣквали за безполезното изостряне на българския въпросъ, билъ принуденъ да се оттегли, а на негово мѣсто билъ избранъ *Софроний* (1863). Турцитѣ поискали отъ него да реши колкото се може по-скоро спора, макаръ българитѣ отначало да заявили, че едничкиятъ изходъ е, щото въпросѣтъ да се разреши отъ самото правителство. Патриархѣтъ свикалъ на 22 февруарий 1864 г. съборъ, въ който, освенъ шуменския владика Антимъ (сегашния — 1878 г. — екзархъ), пловдивския Панаретъ, софийския Доротей¹⁵ и учения Кръстовичъ, заседавали само фанатици гърци. Следъ четиримесечни съвѣщания осемтѣ точки били решително отхвърлени; гръцкитѣ богослови дори предложили да се премахнатъ изразитѣ „*български епископъ, българска църква*“, за да предпазятъ светата църква отъ варварство. Тогава, най-после, било издадено султанско ираде, съ което се разрешавало на заточенитѣ български владици (въ септемврий) да се върнатъ обратно и да се установятъ въ близкото Орта-кьой на Босфора¹⁶.

Не само депутатитѣ и комисиитѣ, но и селата и градоветѣ по цѣла България се борѣли съ фанариотитѣ. Новиятъ пиротски владика Софроний, поради своитѣ изнудвания за пари, трѣбвало да избѣга, пазенъ отъ турски стражари, въ близкия манастиръ Св. Иванъ. Въ Русе билъ превзетъ съ пристѣпъ владишкиятъ конакъ и владиката Синесий билъ изгоненъ. Сжщата участь постигнала и видинския Паисия, който, вмѣсто 75-тѣ хиляди гроша, които му се полагали, искалъ на всѣка цена да събира отъ епархията си 185,000; освенъ това, постоянно клеветѣлъ гражданитѣ, като ги обвинявалъ въ тайни връзки съ сѣрбитѣ. Всички български вестници проповѣдвали да се изгонятъ всички фанариоти. Търновскиятъ владика Григорий, човѣкъ спусналъ се до най-низскитѣ стѣпала по стѣлбата на човѣшкия развратъ, се държалъ дори противъ волята на турското правителство.

Още по-ожесточно се водѣла борбата въ Македония, на която гърцитѣ гледали изобщо като на свое владение. Тамъ се борили за гръцки езикъ въ училището и църквата, борѣли се прѣснатитѣ по градоветѣ власи (ромъни, цинцари). Въ Прилѣпъ, Битоля и Велесъ възникнали голѣми вълнения; най-после българитѣ внесли доста голѣми суми, та власитѣ да си построятъ отдѣлно църкви и училища.

Вследствие на владишки оплаквания и интриги много българи били преследвани, хвърлени въ затворъ и изпратени на заточение; въпрочемъ, историята на фанариотското владичество е запетнена и съ убийства. Но не всички „власи“ били на фанариотска страна. Никой не очаквалъ, че наци-